

Spis treści

	Str.
Wioletta Baran, <i>Ocena wykorzystania regulacji prawnych dotyczących rachunku kosztów w zakładach opieki zdrowotnej</i>	5
Anna Ćwiąkała-Małys, <i>Ustalenie efektywności procesu kształcenia publicznych uczelni akademickich przy wykorzystaniu nieparametrycznej metody analizy nakładów i wyników DEA</i>	25
Renata Dyląg, <i>Polityka rachunkowości spółek notowanych na GPW w Warszawie w zakresie ujmowania przychodów z kontraktów deweloperskich</i>	45
Zbigniew Gołaś, Anna Bieniasz, Dorota Czerwińska-Kayzer, <i>Sto- pień pokrycia zapotrzebowania na kapitał pracujący kapitałem stałym netto jako miara płynności finansowej</i>	59
Anna Kamińska-Stańczak, <i>Polityka rachunkowości polskich fun- dacji w świetle badań empirycznych</i>	75
Paweł Kopczyński, <i>Metody prognozowania upadłości przedsiębiorstw w krajach rozwijających się – na przykładzie Malezji</i>	93
Joanna Krasodomska, <i>Anglosaski i kontynentalny model rachun- kowości na przykładzie wybranych krajów</i>	119
Andrzej Piosik, Małgorzata Rówińska, <i>Determinanty dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów trwałych na przykła- dzie spółek notowanych na GPW w Warszawie</i>	139
Adam Żwirbla, <i>Ogólny model analizy kosztów płac bezpośrednich</i>	167
Z historii rachunkowości	197
Mikołaj Turzyński, <i>Rachunkowość bałamutna a rachunkowość po- rządna: teoria rachunkowości rolniczej Juliusza Au</i>	197
Sprawozdania z konferencji	211
<i>Ogólnopolski Zjazd Katedr Rachunkowości w 2009 roku nt. Rachun- kowość we współczesnej gospodarce</i>	211
<i>Konferencje naukowe w dziedzinie rachunkowości i zarządzania fi- nansami w 2010 r. organizowane przez szkoły wyższe w Polsce</i>	221
Informacja dla Autorów	225

Ocena wykorzystania regulacji prawnych dotyczących rachunku kosztów w zakładach opieki zdrowotnej

Wioletta Baran

Streszczenie

Celem artykułu była ocena wykorzystania regulacji prawnych dotyczących rachunku kosztów w zakładach opieki zdrowotnej. Zostały zaprezentowane wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w 47 publicznych zakładach opieki zdrowotnej, dla których Ministerstwo Zdrowia stanowi organ właścicielski. Badania dotyczyły stosowania określonych rozporządzeniem zasad w sprawie rachunku kosztów. Ocenie poddano również możliwości generowania informacji zarządczej w zakładach. Sformułowano pytania dotyczące wykorzystania regulacji obowiązujących w zakresie rachunku kosztów oraz rodzaju i częstotliwości przygotowywania dla potrzeb zarządzających – planów i raportów z ich wykonania, z uwzględnieniem częstotliwości dokonywanych analiz.

Summary

Assessment of the application of legal regulations concerning cost accounting in health care institutions

The aim of this article is focused on evaluation of the use of laws regulating cost accounting in health care institutions. The article presents the results of surveys conducted in 47 public health care institutions, owned by the Ministry of Health. The surveys were undertaken to provide information on the nature and scope of management accounting information systems in health care facilities. The studies were concerned with the use of specific regulations setting out the principles of cost accounting. Also the possibilities of generation of management information were evaluated. To this end, questions were formulated about the use of the existing cost accounting regulations and about the type and frequency of management plans and implementation reports preparation. In addition, the frequency of analysis was tested.

Ustalenie efektywności procesu kształcenia publicznych uczelni akademickich przy wykorzystaniu nieparametrycznej metody analizy nakładów i wyników DEA

Anna Ćwiąkała-Małys

Streszczenie

Wzrastający wpływ kapitału ludzkiego na rozwój ekonomiczny oraz niedostateczne środki państwowe przeznaczane na finansowanie potrzeb uczelni skłaniają do podejmowania studiów w zakresie analizowania efektywności tych instytucji. Analizy wydajności traktowane jako ocena całego systemu szkolnictwa wyższego na poziomie instytucjonalnym powodowane potrzebą porównywania osiągnięć wielu rodzajów uniwersytetów, były w ostatnich latach prowadzone w wielu krajach europejskich: Niemczech, Włoszech, Szwecji, Austrii, Francji i Wielkiej Brytanii.

Artykuł jest pierwszą próbą wykorzystania studium DEA na gruncie polskim. Zaprezentowano w nim wyniki pomiaru efektywności z użyciem metody DEA na uczelniach publicznych podległych Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Artykuł opiera się na danych z 59 uczelni z lat 2001–2007, zaczerpniętych z publikacji w Monitorze Polskim, Dzienników Urzędowych, MNiSW oraz statystyki GUS.

W artykule jest stosowany model na podstawie danych wejściowych, które określają dwie miary: liczba studentów i liczba nauczycieli akademickich. Miarą danych wyjściowych zaś jest liczba absolwentów poszczególnych uczelni w danym roku. Rezultaty określają przeciętną wydajność uczelni na poziomie 46–77% w zależności od tego, czy brano pod uwagę stałą lub zmienną skalę efektów.

Poziom indeksu Malmquista wskazuje na wzrost wydajności działalności uczelni w czasie, jednak margines dokładności zakładanych danych wejściowych sięga 30%.

Summary

Assessment of educational process effectiveness in public academic schools on the basis of non-parametric input analysis and DEA results

The increasing role of human capital in economic development and insufficient state resources to finance universities make people study and analyse efficiency of these institutions. Efficiency analyses treated as evaluation of the entire system of higher education at the institutional level, driven by the need to compare performance of various types of universities, have been carried out in recent years in many European countries: Germany, Italy, Sweden, Austria, France and Great Britain.

This article is one of the first attempts to apply DEA studies in Poland. It presents the results of efficiency measurement using DEA method in public universities subordinate to the Ministry of Science and Higher Education. The authors make use of primary data on 59 universities for 2001–2007 taken from Monitor Polski, Official Journals, „Szkolnictwo Wyższe” MNiSW and GUS statistics.

The model used in this contribution is based on input efficiency. Inputs measures are the number of students and academic teachers, while the measure of output is the number of graduates of a particular university in a given year.

Average efficiency of the universities in the study was found to be between 46%–77% depending on whether a constant or variable scale of effects was taken into account.

The level of Malmquist index indicates increase in performance efficiency of the universities over time, the margin of accuracy of the input data being 30%.

Polityka rachunkowości spółek notowanych na GPW w Warszawie w zakresie ujmowania przychodów z kontraktów deweloperskich

Renata Dyląg

Streszczenie

Głównym przedmiotem działalności jednostek z branży deweloperskiej jest realizacja kontraktów deweloperskich, polegających na budowie (bezpośrednio lub poprzez podwykonawców) a następnie sprzedaży powierzchni w budynkach handlowych, rozrywkowych, biurowych, hotelowych i mieszkalnych. Brak precyzyjnych rozwiązań dotyczących ujmowania przychodów z tych kontraktów powodował, że niektóre jednostki ujmowały przychody w momencie przekazania nieruchomości nabywcy (zgodnie z MSR 18 „Przychody”), natomiast inne ujmowały przychody w trakcie trwania okresu budowy tej nieruchomości (zgodnie z MSR 11 „Umowy o budowę”).

Celem artykułu jest ocena – przyjmowanych przez spółki deweloperskie notowane na warszawskiej Gieldzie Papierów Wartościowych – rozwiązań dotyczących ujmowania przychodów i wyników z kontraktów deweloperskich oraz zaprezentowanie wpływu interpretacji KIMSF 15 „Umowy dotyczące budowy nieruchomości” na sprawozdawczość tych spółek.

Summary

Accounting policies of companies listed on Warsaw stock exchange regarding recognition of revenue from property development contracts

The core business of property developers is performance of long term development contracts involving construction (directly or by subcontractors) and selling of residential and non-residential real estate. The characteristic feature of such contracts is that construction of property is generally financed by the principal during the entire project, by way of contractually agreed advances, and then – after the investment process has been completed – the ownership right is transferred to the buyer.

Due to absence of clear regulations on recognition of revenue arising from property development contracts until 31 December 2008 some developers recognised

revenue from such contracts in accordance with IAS 18 „Revenue”, while others used the percentage-of-completion method in accordance with IAS 11 „Construction Contracts”.

The aim of this paper is to analyze accounting policies used for recognition of revenue resulting from property development contracts by developers listed on the Warsaw Stock Exchange and to analyze how they have changed in consequence of IFRIC 15 „Agreements for the Construction of Real Estate”.

Stopień pokrycia zapotrzebowania na kapitał pracujący kapitałem stałym netto jako miara płynności finansowej

*Zbigniew Gołaś,
Anna Bieniasz,
Dorota Czerwińska-Kayzer*

Streszczenie

Właściwy pomiar zdolności przedsiębiorstwa do spłaty zobowiązań bieżących jest podstawą do podejmowania decyzji przez zarządzających przedsiębiorstwem, które warunkują jego funkcjonowanie.

W artykule zaprezentowano możliwości oceny płynności finansowej, ze szczególnym uwzględnieniem wskaźnika opartego na zapotrzebowaniu na kapitał pracujący. Jest on właściwszym narzędziem do oceny tego obszaru działalności przedsiębiorstwa, ponieważ łączy w sobie zarządzanie cyklem operacyjnym ze źródłami jego finansowania. Problemy z płynnością są bowiem często oznaką złego zarządzania składnikami zapotrzebowania na kapitał pracujący (zapasami, należnościami i zobowiązaniami handlowymi) i/lub niewłaściwego doboru źródeł finansowania.

Summary

Degree of covering working capital requirement with net long-term financing as a measure of financial liquidity

Appropriate measurement of the enterprise's ability for the repayment of current liabilities is one of the bases for management decisions conditioning the enterprise's functioning.

The article presents the potential of estimating financial liquidity on the basis of degree of cover of working capital with net long-term financing. This indicator is a better criterion for the evaluation of the company's operations because it combines managing the operating cycle with sources of its financing.

Problems with financial liquidity are often an indication of mismanagement of demand for working capital (inventories, short-term receivables and payables) and/or the wrong selection of financing sources.

Polityka rachunkowości polskich fundacji w świetle badań empirycznych

Anna Kamińska-Stańczak

Streszczenie

Fundacja, jak każdy podmiot rachunkowości, ma obowiązek posiadania własnego, indywidualnego systemu rachunkowości, podporządkowanego koncepcji wiernego i rzetelnego obrazu. W ramach organizacji tego systemu kierownik fundacji (zarząd) ma obowiązek zatwierdzenia na piśmie stosownej dokumentacji, której rodzaje określa art. 10 ustawy o rachunkowości.

W niniejszym artykule wskazano na konieczność posiadania przez fundację polityki rachunkowości i jej opisu zatwierdzonego na piśmie. Przedstawiono wyniki przeprowadzonego badania ankietowego na temat kompletności dokumentacji przyjętych przez polskie fundacje zasad (polityki) rachunkowości oraz stopnia trudności w jej sporządzeniu. Badanie wykazało, że 80% fundacji ma problemy z opracowaniem takiej dokumentacji i nie dostrzega się tu wyraźnego powiązania z jakąkolwiek cechą fundacji (np. wiek, wielkość, rodzaj działalności). Braki w dokumentacji polityki rachunkowości występują w 60% fundacji i najczęściej dotyczą opisu systemu ochrony danych (44% fundacji) i przetwarzania danych (42% fundacji). Najbardziej niepokoi jednak brak opisu przyjętych metod wyceny aktywów i pasywów (29% fundacji) oraz brak zakładowego planu kont (18% fundacji).

Przeprowadzone badania ankietowe oraz analiza raportów pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli dowodzą, że nieprawidłowości w zakresie formułowania, dokumentowania i aktualizowania polityki rachunkowości istnieją w fundacjach od wielu lat. Rodzi to szereg obaw o stan rachunkowości w fundacjach, a także o jasność i rzetelność ich sprawozdań finansowych.

Summary

Accounting practice of Polish foundations in the light of empirical research

Foundations, similarly to other accounting entities, are obliged to develop own, individual accounting systems, subject to the true and fair view concept. In the process of organisation of the system, the management of the foundation (board of directors) is obliged to approve in writing the relevant documentation, the type of which is defined in art. 10 of the Accounting Act.

This article points out the necessity for foundations to have accountancy policies and their description approved in writing. It also presents the results of a survey related to the completeness of documentation of accounting principles (policies) adopted by Polish foundations and the degree of difficulty in its preparation. The analysis revealed that 80% of foundations have problems with the development of such documentation. No clear relation to any characteristics of the foundation (e.g. age, size, type of activity) can be pointed out here. Omissions in the documentation of accounting policies have been found in 60% of foundations and, in most cases, they refer to data protection systems (44% of foundations) and data processing

descriptions (42% of foundations). The most alarming, however, is the lack of adopted methods of assets and liabilities valuation (29% of foundations) and lack of the company's chart of accounts (18% of foundations).

The survey carried out and the analysis of inspection reports of the Supreme Chamber of Control reveal that irregularities in defining, documenting and analyzing the accounting policies have existed in foundations for many years. Therefore, many doubts arise with regard to the condition of accountancy in foundations, as well as to the transparency and reliability of their financial statements.

Metody prognozowania upadłości przedsiębiorstw w krajach rozwijających się na przykładzie Malezji

Paweł Kopczyński

Streszczenie

Przedsiębiorstwa prowadzą obecnie działalność w otoczeniu, które jest zmienne i turbulentne. Bardzo ważna jest umiejętność przewidywania trudności finansowych i ciągła ocena kondycji firmy, gdyż każda jednostka gospodarcza może znaleźć się na krawędzi bankructwa. Jedynie w takim przypadku menedżerowie mogą podjąć działania restrukturyzacyjne i ocalić ją od upadku. Jeżeli jednak nie wiedzą, jak zła jest sytuacja podmiotu, może być zbyt późno na jego reorganizację i ocalenie. Z tego powodu niezwykle ważne jest opracowywanie modeli pozwalających oceniać kondycję przedsiębiorstw i ryzyko bankructwa. Wnioski badawcze wyciągnięte przez naukowców w krajach wysoko rozwiniętych (takich jak USA, Kanada, Zjednoczone Królestwo czy Niemcy) mogą okazać się przydatne przy opracowywaniu metod przewidywania upadłości w Polsce. Jednak polska gospodarka różni się znacząco od gospodarek bogatych państw Unii Europejskiej oraz Stanów Zjednoczonych. Dlatego polscy pracownicy naukowcy powinni koncentrować się nie tylko na badaniach prowadzonych przez Altmana, Tafflera czy Beaverę, ale także wzorować się na dokonaniach naukowców z krajów rozwijających się, takich jak Malezja. Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie metod przewidywania upadłości w Malezji. Być może, warto byłoby przeprowadzić podobne badania w Polsce.

Summary

Methods of corporate failure prediction in developing countries on the example of Malaysia

Companies compete nowadays in a changeable and turbulent environment. As each enterprise may find itself on the verge of bankruptcy, it is important to be able to predict corporate financial distress in advance and constantly evaluate the economic situation of the company. Only in such case managers may restructure it and save from bankruptcy. If they do not know how bad the current situation of the enterprise is, it may be too late and impossible to reorganize it. Therefore there is a

need to develop models which enable the assessment of the financial situation of companies and evaluation of bankruptcy risk. The research findings from well developed economies (e.g. USA, Canada, UK, Germany) may be helpful in developing new methods of corporate failure prediction in Poland. However, Polish economy is much different from rich EU countries or USA due to many different factors. Polish businesses still must compete in a different environment than German or British enterprises. Therefore Polish researchers should not only focus on research carried out by Altman, Taffler or Beaver but may also follow the example of research findings from developing economies, like Malaysia. The purpose of this article is to present and describe methods of predicting bankruptcy used in Malaysia. It would be useful to conduct similar research in Poland.

Anglosaski i kontynentalny model rachunkowości na przykładzie wybranych krajów

Joanna Krasodomska

Streszczenie

Jednym z obszarów badawczych rachunkowości międzynarodowej jest analiza porównawcza zasad rachunkowości obowiązujących w różnych krajach. W każdym z nich występuje bowiem specyficzny system rachunkowości, kształtowany przez wieki pod wpływem różnych czynników. Ze względu na podobieństwa występujące między systemami, można je przypisać do szerszych pojęć – modeli. Celem opracowania jest przedstawienie różnic między anglosaskim i kontynentalnym modelem rachunkowości na przykładzie Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Francji i Niemiec. W artykule zaprezentowano regulacje rachunkowości obowiązujące w wymienionych krajach oraz charakterystyczne dla każdego z nich rozwiązania. W podsumowaniu podkreślono, że omówione w opracowaniu różnice w krajowych systemach rachunkowości mogą stanowić istotną przeszkodę w dążeniu do ujednoczenia zasad rachunkowości na świecie.

Summary

Anglo-Saxon and continental accounting model as exemplified by selected countries

One of the fields of interest of international accounting is the comparative analysis of accounting regulations worldwide. Each country has a specific accounting system which has developed over centuries and has been influenced by various factors. Because accounting systems are to some extent similar, they can be classified into wider categories – models. The aim of this paper is to present the differences between Anglo-Saxon and continental accounting models as exemplified by Great Britain, USA, France and Germany. The paper discusses accounting regulations prevalent in the above countries as well as accounting practices specific to each of them. In the conclusion it is stressed that the differences mentioned can be major obstacles in striving for unification of accounting worldwide.

Determinanty dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów trwałych na przykładzie spółek notowanych na GPW w Warszawie

*Andrzej Piosik,
Małgorzata Rówińska*

Streszczenie

Prawo bilansowe oraz regulacje środowiskowe wskazują na konieczność przeprowadzania na dzień bilansowy badania utraty wartości aktywów. Wynika to z nadrzędnych zasad rachunkowości, jak również z przyjętych metod wyceny. Dokonane korekty wartości mogą wpływać na wartość aktywów oraz wyniki finansowe.

Badania empiryczne przeprowadzono na podstawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych spółek, których akcje są notowane na GPW w Warszawie. Za 2008 r. 61 spółek ujawniło odpisy z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych. Analizowano determinanty prawdopodobieństwa ujawniania odpisów oraz czynniki kształtujące ich kwotę. Analizę jednoczynnikową przeprowadzono dla spółek ujawniających odpisy i porównano z grupą kontrolną. W 2008 r. zaobserwowano istotną migrację spółek z grupy spółek niedokonujących odpisu do wykazującej odpisy, przy słabej migracji odwrotnej. Istotnymi czynnikami dokonywania odpisów okazały się: wyższa suma bilansowa, jakość audytu zewnętrznego, zmiany w składzie zarządu, wyższe przepływy pieniężne z działalności operacyjnej za okres wcześniejszy, mniejsza różnica między zyskiem netto a przepływami pieniężnymi i niższa zmiana ROI za lata 2006–2007. Czynniki jakościowe stanowią podstawowe determinanty dokonywania odpisów. Spółki dokonujące odpisów nie wykazują gorszych dokonań finansowych. Spółki ujawniające odpisy cechuje konserwatywna polityka rachunkowości, wyrażająca się mniejszą różnicą między zyskami netto a przepływami pieniężnymi za poprzedni okres.

Zgodnie z wynikami analizy wieloczynnikowej prawdopodobieństwa wykazywania odpisów uzyskano potwierdzenie znacznej części powyższych wniosków. Największą moc obserwowaną mają dwa parametry jakościowe: ujawnienie odpisu za 2007 r. oraz zmiany w składzie osobowym zarządu. Ich oceny są dodatnie. Z analizy logitowej wynika istotny wpływ sumy bilansowej, z oceną dodatnią parametru. Należy podkreślić występowanie interakcji zmiennych: suma aktywów, ROI oraz relacja przepływów pieniężnych do aktywów w kontekście związku z prawdopodobieństwem dokonania odpisów.

Kolejny etap badania obejmował analizę czynników kształtujących stopę odpisu. W wyniku analizy jednoczynnikowej stwierdzono istnienie korelacji ujemnej między stopą odpisu a następującymi zmiennymi: zmianą ROI w latach 2006–2008, dynamiką przychodów ze sprzedaży w latach 2007–2008, sumą aktywów i wielkością wskaźnika płynności bieżącej na koniec 2008 r. Nie stwierdzono zależności między stopą odpisu a zmiennymi jakościowymi. W analizie wieloczynnikowej testowano zależność wykładniczą między stopą odpisu a wybranymi czynnikami determinującymi. Trzy oceny parametrów modelu są istotne: logarytm dynamiki przychodów w latach 2007–2008, logarytm wskaźnika płynności bieżącej na koniec 2008 r. oraz zmiana ROI za lata 2006–2008. Oceny wymienionych parametrów są ujemne.

Summary

Determinants of impairment losses recognition and measurement on the example of companies listed on Warsaw Stock Exchange

We have carried out empirical research into factors determining recognition of impairment of non-financial fixed assets. Data are collected from consolidated financial statements of companies listed on the Warsaw Stock Exchange. In 2008, 61 companies disclosed information about fixed assets impairment. We have analysed factors influencing both the amount of impairment loss and the probability of disclosure. Univariate analysis is carried out using the group of companies having disclosed information on asset write-downs and a control group. In 2008 we observe a significant migration of companies into the group of companies with asset impairment disclosure, associated with a very weak adverse direction. We found evidence that significant factors leading to assets write-downs are as follows: higher balance-sheet total, better audit quality, changes in board of directors, higher cash-flow from operating activities, lower difference between earnings and cash-flow. It is the qualitative factors that most strongly influence the probability of write-downs. The financial performance of companies recognizing impairment losses is generally not significantly different from that of the control group. Companies disclosing impairment probably follow more conservative accounting policy. The difference between earnings and cash-flow as far as scaled by total assets is significantly lower than for the control group. General conclusions of the univariate analysis are confirmed by the multivariate approach. Two variables explain probability of disclosing impairment: recurrence of write-downs and changes in Board of Directors with positive estimates of coefficients. In accordance with logit regression the size of a company is positively correlated with probability of impairment losses recognition. There is a very strong interaction effect among the variables: ROA, operating cash flow, total assets as far as probability of recognizing impairment is concerned.

The next step in the research is analysis of factors influencing the magnitude of fixed assets write-downs. Univariate analysis provided evidence that the amount of impairment is negatively correlated with the following variables: net changes in ROI in 2006–2008, sales dynamics (2007–2008), total assets and current liquidity ratio. We found no evidence that the magnitude of asset impairment is linked with qualitative variables, influencing the probability of write-downs. Nonlinear regression is used to describe the relationship between the magnitude of write-downs (log of write-downs scales by total assets) and factors conditioning it. Three estimates of coefficient are statistically significant: log of revenue index (2007–2008) log of current liquidity ratio, log of net change of ROI (2006–2008). All three estimates are negatively linked.

Ogólny model analizy kosztów płac bezpośrednich

Adam Żwirbla

Streszczenie

Koszty stanowią nieodłączny element każdego rodzaju działalności gospodarczej, a zatem świadome zarządzanie kosztami może stanowić uniwersalną strategię w kształtowaniu wyników finansowych. Kontrola kosztów jest podstawą właściwego zarządzania kosztami stąd wynika potrzeba analizy m.in. kosztów płac bezpośrednich.

Celem tego artykułu jest prezentacja nowych koncepcji metodologicznych analizy kosztów. Artykuł w swoim charakterze jest teoretyczny, a pewne zawarte w nim tezy mogłyby być tematem do dyskusji.

Należy dodać, iż autor tego opracowania proponuje nowe podejście analityczne, tak zwaną wertykalną oraz horyzontalną analizę odchyleń kosztów bezpośrednich.

Summary

Model of variance analysis of direct labor costs

Cost is an inseparable element of every kind of economic activity, so rational cost management might be a universal strategy in the creation of financial results. Cost control is a basis for proper managing of cost and, therefore, it is necessary to carry out relevant analyses, including direct labor cost analysis.

The aim of this paper is to present new methodological approaches to cost analysis. The paper has a theoretical character, and some of its theses could provide topics for discussion.

It should be added that the author proposes a new analytical approach – so-called vertical and horizontal variance analysis of direct cost.

Z HISTORII RACHUNKOWOŚCI

Rachunkowość bałamutna a rachunkowość porządną: teoria rachunkowości rolniczej Juliusza Au

Mikołaj Turzyński

Streszczenie

Niniejszy artykuł jest poświęcony prezentacji teorii rachunkowości rolniczej opracowanej na ziemiach polskich przez XIX-wiecznego myśliciela, praktyka i działacza społecznego Juliusza Au. Stworzył on spójną i ponadczasową teorię rachunkowości, uwzględniającą trzy poziomy poznawcze:

- 1) poziom ogólny – obejmujący pojęcie, cele oraz metody rachunkowości,
- 2) poziom proceduralny – określający zasady wyceny aktywów, doboru okresu sprawozdawczego oraz kalkulacji kosztów wytworzenia,
- 3) poziom wspomagający – obejmujący organizację rachunkowości, wytyczne dotyczące gromadzenia danych statystycznych oraz przebiegu czynności audytowych.

Przedstawiona przez Juliusza Au definicja ceny rynkowej („targowej”) nosi zasadnicze cechy pojęcia wartości godziwej, charakterystycznej dla współczesnego prawa bilansowego. Był on zwolennikiem stosowania tej wartości jako podstawy wyceny aktywów w gospodarstwie rolnym.

Summary

Muddling accounting versus reliable accounting: Juliusz Au’s agricultural accounting theory

This article is dedicated to the presentation of agricultural accounting theory, developed in Poland by the nineteenth-century thinker, professional and social activist Juliusz Au. He created a coherent and timeless theory of accounting, by means of the three cognitive levels:

- 1) the general level – including the concept, objectives and methods of accounting,
- 2) the procedural level – which defines the rules of assets measurement, the selection of the reporting period and cost calculation,
- 3) the supporting level – including the organization of accounting, guidelines for the collection of statistical data and auditing.

Definition of market price (fair) presented by Juliusz Au carries the essential features of the fair value concept, characteristic of modern accounting. He was an uncompromising advocate of this value as the basis for the valuation of agricultural assets.